

De lovgivningsmæssige rammer samt beskrivelse af kontrolopgaven

Ydelsesservice, kerneområdet Alle Kan Bidrage

Godkendt på møde i
Udvalget for Beskæftigelse og Uddannelse
den 04.02.2019

De lovgivningsmæssige rammer samt beskrivelse af kontrolopgaven

Dette bilag henvender sig til borgere og deres eventuelle bisiddere, som ønsker mere viden om det lovgrundlag, som kontrolopgaven baserer sig på, samt hvad der kan rummes af kontrolopgaven.

Bilaget er vedlagt administrationsgrundlaget for at sikre åbenhed i forhold til omverdenen kontrolarbejdet og principperne for dette. Bilaget indeholder således en beskrivelse af kontrolopgaven i forhold til tilrettelæggelse af sagsbehandlingen, samarbejde, anvendelse af forvaltningsretlige principper mv.

Bilaget er disponeret på følgende måde

1. Kontrolopgaven: Udsøgning af sager, hvori der foretages kontrol af uretmæssig modtagelse af ydelser
2. Sagstyper
3. Samarbejdet med andre afdelinger/snitflader
4. Sagsbehandling

1. Kontrolopgaven: Udsøgning af sager, hvor der foretages kontrol af uretmæssig modtagelse af ydelser:

Dette sker på følgende måde:

- a. Samkøring af registre sker i Udbetaling Danmark, som oversender aktuelle sager til kommunen
- b. Udgående virksomhedskontroller
- c. Udveksling af oplysninger mellem myndigheder/afdelinger
- d. Anmeldelser/henvendelser fra borgere
Hvis der er tilgået kommunen en anmeldelse vedrørende en person, vil den pågældende blive orienteret om dette, jf. GDPR, artikel 13 og 14 (persondataforordningen) senest inden 10 dage. Hvis der ikke er tale om en anonym anmelder, vil anmeldte altid blive gjort bekendt med anmelders identitet
- e. Prioritering af særlige indsatsområder

---

2. Sagstyper

Der er i sager vedrørende socialt bedrageri oftest tale om flere typer af sager:

- a. Enligsager – hvor ydelsen eller størrelsen af ydelsen er betinget af, om man er reelt enlig.
- b. Dobbeltforsørgelse – altså sager, hvor borgeren modtager 2 ydelser for samme periode til dækning af samme behov. For eksempel at borgeren modtager kontanthjælp samtidig med at pågældende er i arbejde.
- c. Bopæls- og adresseforhold.

3. Samarbejdet med andre afdelinger/snitflader

Kontrolarbejdet pågår i alle kommunens afdelinger og i samarbejde med kontrolarbejdet i kerneområdet Alle Kan Bidrage.

4. Sagsbehandling

I dette afsnit redegøres for centrale principper og retningslinjer for sagsbehandlingen, som kontrolindsatsen følger i sit arbejde.

a. Myndighedens oplysningspligt

At en ydelse kan siges at være udbetalt med urette, er betinget af, at borgeren af kommunen er informeret om regler vedrørende ydelsen, herunder den oplysningspligt, man som borger har.

I Holbæk Kommune informeres borgeren p.t. via ansøgningskemaer og mundtligt samt via Holbæk Kommunes hjemmeside <https://holbaek.dk/politik/politikker-og-strategier/administrationsgrundlag/helhedsorienteret-sagsbehandling/>

Ifølge retssikkerhedslovens (RSL) § 12 får borgeren i Holbæk Kommune i forbindelse med ansøgningen af ydelserne skriftligt oplyst følgende:

- Myndighedernes adgang til at indhente oplysninger og foretage kontrol (RSL §§ 11 a, 11 c og 12 a)
- Konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker (RSL § 11 b)
- Hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for ydelsen
- Muligheden for, at borgeren kan blive mødt med tilbagebetalingskrav og eventuelt blive tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 289, jf. RSL § 12 b, hvis borgeren ikke oplyser om ændringerne.

b. Borgernes oplysningspligt

Som modtager af offentlige ydelser har man oplysningspligt. Det vil sige at, det ikke er kommunen, der har pligt til at holde øje med, hvornår der sker ændringer i de forhold der, ligger til grund for udbetaling af ydelserne – det har borgeren selv.

Generelt er man altid forpligtet til at indgive oplysninger om ændringer af adresse-, husstands-, indkomst- og formueforhold, da der er specifik lovhjemmel til dette, jf. lov om aktiv socialpolitik § 11.

Set i forhold til de enkelte områder, så skal borgeren altid *oplyse om følgende ændringer* til kommunen:

Folkeregisteret/CPR

- Oplysning om flytning til en anden kommune (oplysningen gives til tilflytterkommunen)
- Oplysning om flytning internt i kommunen
- Oplysning om længerevarende udlandsophold (over 6 måneder)
- Når en eller flere flytter ind hos borgeren
- Fraflytning af ægtefælle
- Registrering af storfamilie
- Logiværterklæring (et stykke papir, hvor ejeren eller udlejeren på den adresse, hvor borgeren skal bo, bekræfter, at borgeren skal bo der.)
- Registersamkøring ved udrejsesager og samarbejde med Udbetaling Danmark - udland
- Ukendt adresse
- Uden fast bopæl (defineret ved, at Folkeregisteret ved, hvor borgeren opholder sig)
- C/O adresser
- Fængsel
- Indrejsesager, hvor en borger modtager en ydelse

Kontanthjælp

- Oplysning om ændringer i husstandens sammensætning, herunder såvel familie som samlivsforhold:
  - Enlig
  - Gift (ægtefæller)
  - Børn – forældrebidrag
  - Børnebidrag
  - Graviditet og barsel
  - Barselstillæg
  - Samvær
  - Forældrebetaling til betaling af vuggestue, dagpleje mm
- Oplysning om ændringer i økonomiske forhold
  - Borgeren arver
  - Borgeren vinder i Lotto/spil
  - Lønindtægt
  - Borgeren bliver gift
  - Borgeren søger ind på en uddannelse
  - Borgeren skifter adresse
  - Borgeren modtager gevinster
  - Borgeren får penge tilbage i skat
  - Borgeren får feriepenge

-
- Borgeren optager lån
  - Oplysning om ændringer i formueforhold
  - Oplysning om ændringer i arbejdsforhold. Det er meget vigtigt at oplyse hurtigst muligt, at man er kommet i arbejde, eller at ens oplyste arbejdsforhold ændrer sig for eksempel, at man går op eller ned i tid, og/eller at lønnen ændrer sig.
  - Oplysning om ændringer af boligforhold:
    - Høje boligudgifter (§ 34)
    - Boligsikring
    - Akutbolig
    - Uden bolig (husvilde)

Sygedagpenge

- Oplysning om raskmelding/genoptagelse af arbejdet
- Oplysning om delvis genoptagelse af arbejde
- Ændrede indtægtsforhold ved ændring af ydelse i Holbæk Kommune
  - Ledighedsydelse
  - Flekslønstilskud
  - Ressourceforløbsydelse
  - Jobafklaringsydelse
  - Særlig støtte til brøkpensionister

Økonomisk fripladstilskud

- Oplysning om ændringer i husstandes sammensætning
- Oplysning om ændringer af husstandens indkomst

Set i forhold til ydelsesområderne nedenfor, så skal borgeren altid oplyse om følgende ændringer til Udbetaling Danmark:

Boligsikring/boligydelse

- Oplysning om ændringer i husstandes indkomst- og formueforhold, herunder også børns indtægter. Vær især opmærksom på at få oplyst, når hjemmeboende børn begynder at have indtægt, (det gælder også selvom børnene, benytter frikort)
- Oplysninger om ændringer af boligudgiften

Børnetilskud

- Oplysning om at borgeren ikke længere er enlig
- Oplysning om at borgeren ikke længere har barnet boende hos dig

Underholdsbidrag

- Oplysning om at borgeren flytter sammen med bidragspligtige
- Oplysning om at borgerens barn/børn ikke længere bor hos borgeren
- Oplysning om at borgeren som bidragspligtig begynder at modtage kontanthjælp

-
- Hvis statsforvaltningen ændrer vilkårene i bidragsresolutionen

Førtidspension eller folkepension

- Oplysning om ændring om samlivsforhold
- Oplysning om ændring af indkomst
- Oplysning om ændringer i formueforhold, for eksempel hvis borgeren arver

c. Notatpligt

Alle henvendelser/anmeldelser skal noteres i henhold til reglen om notatpligt, jf. offentlighedslovens § 13, stk. 1.

Det betyder, at oplysninger vedrørende en sags faktiske omstændigheder, der er af betydning for sagens afgørelse, og som mundtligt, herunder telefonisk, meddeles en myndighed, skal noteres ned på en sådan måde, at oplysningerne kan meddeles i overensstemmelse med lovens regler.

Afgørende for om en oplysning (mundtlig, iagttagelser, resultater, m.fl.) skal noteres er, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skabe klarhed med hensyn til sagens faktiske omstændigheder.

Af § 13, stk. 2, fremgår det, at en myndighed i sager, hvor der vil blive truffet en afgørelse, endvidere snarest muligt skal tage notat om væsentlige *sagsekspeditionsskridt*, der ikke i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

I kontrolsagerne noteres og journaliseres alle relevante oplysninger i borgernes sag.

d. Indhentelse af oplysninger og officialprincippet

Bestemmelserne i retssikkerhedslovens § 10 om oplysning af sociale sager bygger på officialprincippet, som er en forvaltningsretlig retsgrundsætning. Officialprincippet bliver også kaldt undersøgelsesprincippet. Formålet med officialprincippet er at understøtte, at der træffes materielt lovlige og rigtige afgørelser.

Efter officialprincippet er det som udgangspunkt myndighedens ansvar at sørge for, at der bliver indhentet tilstrækkelige oplysninger til, at myndigheden kan afgøre, hvilken hjælp borgeren er berettiget til.

Et der tvivl om holdbarheden af et væsentligt faktum, hører det med til sagsoplysningen, at myndigheden skal forsøge at få denne tvivl afklaret, således at det ved en sædvanlig bevismæssig vurdering kan afgøres, om den pågældende oplysning kan lægges til grund ved afgørelsen. Dette gælder også oplysninger indhentet fra en anden myndighed.

Officialprincippet gælder for oplysningen af alle typer af sager på det sociale område og dermed også i kontrolsagerne.

Officialprincippet hører til de såkaldte garantiforskrifter, og hvis en sag er utilstrækkeligt oplyst, kan det betyde, at afgørelsen må tilsidesættes som ugyldig. Det kan også betyde, at sagen må genoptages, så de manglende undersøgelser kan blive foretaget. Også af den grund er det meget vigtigt, at man ved sagsbehandlingen har dette princip for øje.

Ud fra en konkret vurdering i hver enkelt sag, afgøres det, hvilke oplysninger, myndigheden skal indhente. I afgørelsen af, hvilken type af oplysninger, der skal indhentes, tages der i kontrolsagerne udgangspunkt i lovgivningens bestemmelser om betingelserne for berettigelse til ydelserne – samt de forhold som der jf. Ankestyrelsens praksis skal lægges særlig vægt på. Ligeledes følges altid seneste vejledning fra KL omkring Helhedsorienteret Kontrol, som angiver en "best practice" for kontrolområdet.

Reglerne i §§ 11 a og 11 c i retssikkerhedsloven skal sikre, at myndighederne kan indhente relevante oplysninger om borgeren til brug for sagsbehandlingen, således at borgeren får den eller de ydelser, som borgeren har krav på. Et andet formål med reglerne er at sikre, at sociale ydelser kun udbetales til de borgere, som opfylder lovens betingelser for at modtage hjælpen og som derfor er berettiget til at modtage hjælpen. Myndighederne skal derfor kunne afgøre, om de oplysninger som borgeren kommer med, er korrekte og pålidelige. Det gælder både, når borgeren første gang ansøger om hjælp, og når myndigheden senere følger op på sagen.

Dermed varetager retssikkerhedsloven på den ene side hensynet til, at myndighederne på et tilstrækkeligt og korrekt grundlag kan tildele hjælp til de borgere, der er berettiget til at modtage den, men også hensynet til, at myndighederne kan gribe ind, hvis de har en korrekt formodning om, at borgeren bevidst har givet myndigheden urigtige oplysninger, og derfor har modtaget en eller flere sociale ydelser med urette.

Af retssikkerhedslovens § 11 fremgår borgerens pligt til at medvirke til sagens oplysning. Og af § 11 b fremgår det, at myndigheden – såfremt borgeren ikke medvirker eller giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger – skal behandle sagen på det foreliggende grundlag, med mindre oplysningerne kan indhentes uden samtykke.

Reglerne vedrørende indhentelse og videregivelse af oplysninger, er reguleret ved forvaltningslovens §§ 28 og 29, cpr-loven, GDPR og retssikkerhedsloven §§ 11 a og 11 c.

Forvaltningslovens § 29 omhandler ansøgningssager og de oplysninger, der ikke må indhentes uden pågældendes udtrykkelige samtykke, er oplysninger om ansøgers rent private forhold, som for eksempel oplysninger om rase, strafbare forhold, misbrug, osv.

Andre fortrolige oplysninger – for eksempel økonomiske forhold, bopælsforhold mm., er *ikke* omfattet af bestemmelsen og kan godt derfor godt indhentes og videregives uden samtykke, når det må antages at oplysningen vil være af væsentlig betydning for myndighedens virksomhed eller for en afgørelse, myndigheden skal træffe.

Udover den almindelige adgang til at indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder eller internt i kommunen, kan kommunen efter cpr-lovens § 10 afkræve en række private personer eller institutioner oplysninger til brug for en undersøgelse af, om en person er korrekt bopælsregistreret.

Følgende kan afkræves:

En nærmere redegørelse fra vedkommende selv, en erklæring fra udlejer om, hvem der flytter til eller fra, oplysninger fra Post Danmark, private tele- og forsyningsselskaber vedrørende forbrug, private boligselskaber og – foreninger, A-kasser, fagforeninger og pengeinstitutter.

I henhold til retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 1, kan myndigheden – efter forudgående samtykke – forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver i det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen.

Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger og det er bl.a. her den forvaltningsretlige grundsætning om proportionalitet er aktuel.

I henhold til retssikkerhedslovens § 11 a, stk. 2, kan myndigheden – uden samtykke – til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske forhold og ferieforhold om den der ansøger om eller får hjælp, og dennes ægtefælle eller samlever, fra andre offentlige myndigheder samt fra arbejdsløsheds-kasser. Tilsvarende oplysninger kan hentes om andre husstandsmedlemmer.

Oplysninger kan samkøres og sammenstilles med data fra myndighedernes egne, andre myndigheders og arbejdsløsheds-kassernes it-systemer, når dette er nødvendigt for at kontrollere, om betingelserne for at yde hjælp er opfyldt, herunder med henblik på efterfølgende kontrol af, om der er sket fejl eller misbrug i forbindelse med ydelse af hjælp. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune, som indhenter oplysningerne.

I medfør af § 11 a, stk. 3, kan Kommunalbestyrelsen uden samtykke fra borgeren forlange at få nødvendige oplysninger om økonomiske forhold fra pengeinstitutter og arbejdsgivere til brug for stikprøvekontrol i sager efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. med henblik på at kontrollere pensionistens indkomst- og formueforhold. Oplysningerne kan sammenstilles med øvrige oplysninger om økonomiske forhold, som kommunen er i besiddelse af med henblik på kontrol af, om der er sket misbrug i forbindelse med udbetaling af social pension.

Jf. retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 1, nr. 4 kan kravet om samtykke efter § 11a, stk. 1, hvis det er nødvendigt for sagens behandling, fraviges i sager om tilbagebetaling af sociale ydelser.

Jf. stk. 2 kan myndigheden, hvis det er nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene, om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtiget til at svare.

I kontrolsagerne kan § 11 c først bruges, hvis der er grundlag for at påbegynde en egentlig sag om tilbagebetaling af sociale ydelser. Det vil i praksis sige, at myndigheden skal have oplysninger (eksempelvis samkøring af registre eller en anmeldelse), der peger på, at der er konkret mistanke om, at borgeren har eller fortsat modtager ydelser med urette.

Kontrolgruppen i Holbæk Kommune indhenter og videregiver oplysninger jf. lovgivningens bestemmelser, som angivet ovenfor, og som udgangspunkt vil Kontrolgruppen – uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke jf. retssikkerhedslovens § 11 c, stk. 4 – forsøge at få borgerens samtykke til at indhente oplysningerne.

I forbindelse med, at Udbetaling Danmark har overtaget en del af ydelsesområderne fra Kommunerne, er noget af kontrolindsatsen også overgået til Udbetaling Danmark. I den forbindelse er tilvejebragt hjemmel til, at myndighederne kan udveksle relevante oplysninger i kontrolsager.

Dette reguleres ved lov om Udbetaling Danmark §§ 9, 10 og 11. §§ 9 og 10 handler konkret om videregivelse af oplysninger mellem myndigheder. § 11 regulerer den situation, hvor Udbetaling Danmark beder Kommunen om at undersøge en sag. Dette vil særligt være relevant i sager, hvor der skal indhentes oplysninger fra en kommunal institution eller fra kommunale afdelinger og i sager, hvor der er behov for at indkalde borgeren til en samtale. I sådanne tilfælde vil der ligge et udfyldt § 11 skema fra Udbetaling Danmark på sagen i kommunen.

Såfremt der videregives oplysninger fra den ene myndighed til den anden, vil borgeren blive orienteret i henhold til reglerne i GDPR.

Observationer

Myndigheders brug af observationer er reguleret af den almindelige forvaltningsretlige grundsætning om proportionalitet. Proportionalitetsprincippet betyder, at myndigheden ved vurderingen af, på hvilken måde en sag skal oplyses, skal vælge det mindst indgribende middel.

Indenrigsministeriet har i ”*skr. af 30. august 2001*” udtalt, at myndigheden som led i undersøgelsen af en borgers bopælsforhold gerne må anvende tilfældige og/eller enkeltstående observationer i bopælssager.

Ligeledes fremgår det af vejledningen til Retssikkerhedsloven, at i forhold til brug af kommunalt ansattes observationer i administrative tilbagebetalingsager, kan *tilfældige observationer* indgå som dokumentation i en administrativ sag om tilbagebetaling efter den sociale lovgivning, hvis der er taget notat i observationen i sagen, jf. offentlighedsloven § 13.

I arbejdet med kontrolsager i Holbæk Kommune kan det forekomme, at der – med det formål at belyse sagen – foretages tilfældige og enkeltstående observationer. Da begrebet tilfældige og enkeltstående observationer ikke er defineret, og der dermed ikke er fastlagt retningslinjer for, hvornår der ikke længere er tale om tilfældige og/eller enkeltstående observationer, så forholder vi os i Holbæk Kommune til de rammer som nævnsafgørelser og domme har dannet. Således foreligger der nævnsafgørelser – også byrets- og landsretsdomme, hvor man ikke har anfægtet enkeltstående observationer i størrelsesorden 30-35.

Nyeste praksis på området angiver, imidlertid, at observationer har ringe eller ingen værdi, og angiver de alene kan give anledning til at undersøge en sag nærmere. Ligeledes angiver vejledningen fra KL, at observationer og kontrolbesøg skal ses som sidste udvej og bør kun anvendes i begrænset omfang. Herunder i CPR-sager, hvor der ikke kan skabes kontakt til borgeren ad anden vej, eller hvis sagen ikke på anden måde kan oplyses. Naturligvis skal alle observationer noteres, både dem som taler for og imod en sag.

Kontrolbesøg § 12 a

I kontrolarbejdet i Holbæk Kommune foretages der, jf. retssikkerhedslovens § 12 a, kontrolbesøg i virksomhederne og på officielle arbejdssteder uden for virksomhedens lokaler.

Kontrolbesøgene foretages med det formål at kontrollere de oplysninger om borgeres løn og arbejdsforhold, som ligger til grund for udbetaling af sociale ydelser - og dermed modvirke "sort arbejde", og at udbetaling af sociale - og beskæftigelsesmæssige ydelser sker på et forkert økonomisk grundlag.

Kontrolbesøgene foretages af den kommune, hvor virksomheden ligger - men i samarbejde med såvel andre myndigheder som andre kommuner.

Kommunen legitimerer sig i forbindelse med kontrollen og personer, der ved kontrollen skønnes at udføre beskæftigelse i virksomheden, kan anmodes om at oplyse navn, adresse og fødselsdato samt ansættelsesperiode og løn- og ansættelsesvilkår. Herudover kan personerne anmodes om at oplyse, om de aktuelt modtager sociale eller beskæftigelsesmæssige ydelser.

Kommunen kontrollerer alt materiale, der vedrører borgerens ansættelses- og lønforhold. Det gælder, uanset om oplysningerne findes i et manuelt eller elektronisk register. Løst papirmateriale, der ikke findes i et manuelt eller edb-register, kan ligeledes indgå i kommunens kontrol.

Kommunen har mulighed for at give en arbejdsgiver et skriftligt pålæg om at foretage daglig registrering af oplysninger om ansatte. Den daglige registrering kaldes også for "*logbog*". Kommunen kan kun pålægge en arbejdsgiver at føre logbog, hvis kommunen ved et kontrolbesøg har vurderet, at arbejdsgiverens registreringer er mangelfulde.

Der er ved virksomhedskontroller tale om stikprøvekontroller, og eftersynet omfatter også selvstændige erhvervsdrivende, herunder også tilfælde, hvor ægtefællen er ansat hos den selvstændigt erhvervsdrivende.

Hvis de oplysninger, der er fremkommet ved eftersynet, indgår i en sag, der behandles efter denne lov, skal der partshøres om oplysningerne i overensstemmelse med forvaltningslovens regler.

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering kan kontaktes i forbindelse med vejledning om tilsyn.

Der kan opstå situationer, hvor politiets bistand kan blive nødvendig i forbindelse med gennemførelse af kontrolbesøg. Det forudsættes, at politiet kun inddrages, hvor det er absolut nødvendigt.

e. Samtaler/møder

Med det formål at oplyse sagen, vil borgeren oftest blive indkaldt til et eller flere møder og i den forbindelse vil borgeren blive oplyst om, hvad mødet omhandler; eksempelvis pågældendes status som enlig. Borgeren vil altid forud for samtalen være informeret om, hvilken type oplysninger Kontrolgruppen er i besiddelse af, og hvilke problemstillinger der vil blive adresseret på mødet, og dette vil fremgå af mødeindkaldelsen.

Borgeren vil i en sådan samtale altid blive oplyst om, at han/hun, jf. § 10, stk. 3, i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter, ikke har pligt til at udtale sig. Ligesom borgeren tillige informeres om dette i en mødeindkaldelse, forudsat der er mistanke om, at der er begået en kriminel handling.

Samtidig vil borgeren tillige blive oplyst om retssikkerhedslovens §§ 4, 11 og 11 b, hvoraf det fremgår:

- At borgeren skal have mulighed for at medvirke med behandlingen af sin sag
- At myndigheden kan anmode borgeren om at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til.
- At hvis borgeren ikke medvirker, eller giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, så skal myndigheden behandle sagen på det foreliggende grundlag, med mindre oplysningerne kan indhentes uden samtykke.
- Inden samtalen slutter vil borgeren blive informeret om, hvad der sker videre sker i sagen – herunder om der indhentes yderligere oplysninger og hvilke, samt hvad borgeren selv kan gøre for at bidrage til sagens afslutning. Afslutningsvis informeres der om, hvornår sagen kan forventes at være afsluttet.

f. Partshøring

Det fremgår af forvaltningslovens § 19, at *"kan en part ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for*

---

den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.”

Holbæk kommune følger forvaltningslovens bestemmelser om parthøring, og partshører altid borgeren, inden der træffes afgørelse i sagen.

Partshøringen foregår i praksis ved, at der fremsendes partshøringsbrev, hvori borgeren oplyses om, hvilken afgørelse Kontrolgruppen påtænker at træffe. Borgeren har herefter 14 dage til at reagere på partshøringen og eventuelt komme med nye oplysninger.

g. Afgørelse

Afgørelserne på kontrolområdet træffes indenfor rammerne af regelgrundlaget og altid ud fra en konkret og individuel vurdering.

For så vidt angår sagstypen ”Enlig-sager”, så er det ikke i, hverken lovgivning eller praksis konkret eller præcist angivet, hvornår der foreligger ægteskabslignende forhold. Dermed indeholder lovgivning og praksis ikke en endegyldig facitliste, men definerer alene begrebet enlig, samt fastslår, hvilke forhold der navnlig skal lægges vægt på i vurderingen af, om en person er reelt enlig, eller om der består ægteskabs- eller partnerskabslignende forhold.

Det fremgår af lovgivning og vejledning at, en person kun anses for enlig, hvis pågældende ikke lever i et ægteskabslignende forhold med den anden af forældrene eller en anden person og at der foreligger ægteskabslignende forhold, når parterne gennem kontante bidrag, arbejde i hjemmet eller på anden måde bidrager til den fælles husførelse, og der samtidig er tale om et samlivsforhold, der kan føre til ægteskab eller registreret partnerskab.

Der foreligger ægteskabslignende forhold, når der er fælles husførelse og tale om et samlivsforhold, der generelt set kan føre til ægteskab i henhold til dansk ret. Af Ankestyrelsens praksis fremgår det, at der i vurderingen af, om en person er reelt enlig, navnlig lægges vægt på:

1. karakteren af de involverede personers indbyrdes forhold (fællesfolkeregisteradresse, bolig, økonomi, bankkonto, husholdning og fælles biologiske børn)
2. boligforholdene hos den person, som menes at leve sammen med modtageren af ydelserne
3. parternes egen forklaring om det indbyrdes forhold.

Af Ankestyrelsens principafgørelser fra ultimo januar 2013 fremgår det, at de opnåede fordele - økonomiske, som for eksempel betaling af faste udgifter og/eller udgifter til dagligt forbrug eller ikke-økonomiske, som for eksempel praktisk hjælp i hverdagen med opgaver såsom at hente, bringe og passe børn, gøre indkøb, madlavning mm. - ved de indbyrdes relationer, samlet set skal have et sådant omfang, at de kan sidestilles med de fordele, som gifte og samlevende personer har.

Det fremgår også, at reglerne om barnets ret til samvær og forældreansvar skal inddrages i vurderingen af, om samarbejde omkring fælles børn udgør bidrag til den fælles husførelse, samt at opgaver såsom at hente, bringe og passe børn - når der er tale om en formodet samlevers egne børn - som udgangspunkt betragtes som samvær og ikke som bidrag til den fælles husførelse, navnlig når samværet foregår andre steder end på ydelsesmodtagerens bopæl.

Når samværet foregår på ydelsesmodtagerens bopæl, vil spørgsmålet om samvær eller bidrag til den fælles husførelse afhænge af de konkrete omstændigheder i sagen, herunder samværrets hyppighed, om ydelsesmodtageren er hjemme eller ej, om den anden forælder bor langt væk mv.

Da der ikke foreligger endegyldig facitliste, har vi som myndighed ikke grundlag for at vejlede borgerne i, hvordan de helt præcist skal indrette sig for at være berettiget til ydelser som enlige.

Vores vejledning kan derfor alene bestå i en oplysning om ovennævnte, samt det forhold, at afgørelserne træffes, ikke kun på baggrund af et enkelt forhold - som for eksempel samvær med børnene - men på baggrund af summen af samtlige af de forhold, der jævnfør lovgivning og praksis på området, skal lægges vægt på. Hvilken vægt et enkelt forhold skal tillægges, afhænger af sagens øvrige forhold.

h. Tilbagebetalingspligt

Kommunen har ubetinget pligt til at rejse tilbagebetalingskrav, hvis borgeren har modtaget en ydelse med urette, og borgeren har været vidende om dette. Kommunens oplysning af sagen er også i disse tilfælde afgørende for, om kommunen kan træffe en korrekt afgørelse.

Kommunerne kan f.eks. ved henvendelse fra andre borgere komme i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at en borger ikke (længere) er reelt enlig. Kommunerne har i disse tilfælde pligt til at undersøge sagen nærmere. Det gælder både i forhold til vurderingen af, om borgeren fortsat er berettiget til den forhøjede ydelse samt vurderingen af, om borgeren i en forudgående periode har modtaget ydelsen, selv om betingelserne herfor ikke var opfyldt, og borgeren derfor måske skal betale den forhøjede ydelse tilbage.

Hvis myndigheden påbegynder en tilbagebetalings sag, og borgeren ikke giver samtykke til, at myndigheden undersøger sagen nærmere ved at forlange oplysninger fra andre, har myndigheden fortsat pligt til at oplyse sagen, således at afgørelsen om tilbagebetaling træffes på et forsvarligt grundlag.

Myndigheden kan derfor ikke nøjes med at bruge den processuelle skadevirkning, hvis borgeren ikke vil medvirke. Myndigheden vil være nødsaget til at oplyse sagen uden borgerens samtykke. I disse sager vægter hensynet til kontrol med udbetalingen af sociale ydelser tungere end hensynet til borgerens selvbestemmelse. Borgeren skal skriftligt modtage oplysninger om konsekvensen af, at der ikke oplyses om ændringerne og skal have

---

skriftlig besked om, hvilke ændringer i borgerens forhold, der kan medføre, at ydelsen ikke længere kan modtages.

i. Anke

En afgørelse om ophør og eventuel tilbagebetaling af ydelser modtaget med urette, truffet af kommunen i 1. instans, kan indbringes til anden myndighed - Ankestyrelsen - i 2. instans.

Klageadgangen omfatter kun egentlige afgørelser.

Klagen skal, så afgørelsen kan genvurderes, indgives til Holbæk Kommune, som har truffet afgørelsen.

Hvis der ikke gives klageren medhold, sendes klagen videre til klageinstansen med begrundelse for afgørelsen og for genvurderingen.

En sag skal som hovedregel altid genvurderes inden for 4 uger efter, at klagen er modtaget og er Kontrolgruppen ikke i stand til at færdiggøre sin genvurdering inden for fristen på 4 uger, fordi der skal skaffes yderligere oplysninger, vurderinger og lignende, skal klageren have besked om det. Klageren skal også have besked om, hvornår genvurderingen kan forventes afsluttet.

Fristen for at klage over en afgørelse er 4 uger, efter at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Reglerne om klagefristen findes i § 67 i retssikkerhedsloven. Klagefristen begynder at løbe fra det tidspunkt, hvor meddelelsen om afgørelsen er nået frem til adressaten.

Det er klagemyndigheden - det vil sige Ankestyrelsen, der afgør, om en klagefrist er overholdt.

Kontrolgruppen i Holbæk Kommune skal dog være opmærksom på, om klagefristen er overholdt, og hvis det vurderes, at klagefristen er overskredet, sendes klage og sagens øvrige akter straks til klageinstansen med besked om, at myndigheden vurderer, at klagefristen er overskredet. I de tilfælde skal sagen ikke genvurderes, inden klagen sendes til klageinstansen.

Klageinstansen kan se bort fra, at klagefristen er overskredet, når der er særlige grunde til det. Denne regel fremgår af § 67, stk. 2, i retssikkerhedsloven. Der kan foreligge særlige grunde, som berettiger en forlængelse af klagefristen, hvis klageren er bortrejst eller indlagt på sygehus, når afgørelsen kommer frem.

Efter Ankestyrelsens praksis, er det dog en betingelse for at dispensere fra klagefristen, at klagen indgives straks efter, at klager kommer hjem. Der kan også tages hensyn til, at klageren har vanskeligt ved at læse en afgørelse og formulere en klage på grund af sproglige vanskeligheder eller psykisk funktionsnedsættelse, og myndigheden har forsømt sin forpligtelse til at vejlede klageren.

Som udgangspunkt foreligger der ikke særlige grunde, hvis forsinkelsen skyldes forhold hos andre. Der vil eksempelvis ikke være tale om undskyldeligt forhold, hvis klagers repræsentant eller fagforening forlægger en afgørelse eller klage, som klager har betroet dem. Det kan ikke udelukkes, at en hjælpers forhold efter en konkret vurdering kan bevirke dispensation.

---

j. Politianmeldelse

Kommunen træffer afgørelse om berettigelse til ydelsen, herunder om uberettiget udbetaling og tilbagebetalingspligt.

Politiet træffer efter indstilling fra kommunen afgørelse om tiltale for socialt bedrageri og idømmelse af straf, jf. straffelovens § 289, jf. retssikkerhedslovens § 12 b.

Det følger af Ankestyrelsens praksis, at kommunen alene skal godtgøre/sandsynliggøre og ikke føre egentligt bevis for, at der foreligger ægteskabslignende forhold.

Politiet derimod skal for at kunne træffe afgørelse om tiltale om idømmelse af straf kunne føre bevis for, at der foreligger socialt bedrageri.

Regelgrundlaget for kontrolarbejdet

Kontrolarbejdet i forhold til opfølgning af, om betingelserne for udbetaling af sociale ydelser er opfyldt, er forankret i særlovgivningen vedrørende området for børnetilskud, bidrag, boligstøtte, lov om aktiv socialpolitik, sygedagpenge, GDPR, borgerservicecenterloven, forvaltningsloven, offentlighedsloven, retssikkerhedsloven mm. Hertil kommer retsgrundsætninger inden for forvaltningsretten, herunder proportionalitetsprincippet og officialmaksimen.